

Izglītības kvalitātes valsts dienests

Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris 14, Rīga, LV - 1050, tālr. 67222504, fakss 67228573
e-pasts ikvd@ikvd.gov.lv, www.ikvd.gov.lv

ZIŅOJUMS

Rīgā

18.07.2017. 1-19.2/205

Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības
iestāžu izglītojamo ilgstoši neattaisnoti
kavējumi un rīcība to novēršanai
2016./2017. mācību gadā

Izglītības kvalitātes valsts dienests (turpmāk – kvalitātes dienests), pamatojoties uz Ministru kabineta 01.02.2011. noteikumu Nr.89 “Kārtība, kādā izglītības iestāde informē izglītojamo vecākus, pašvaldības vai valsts iestādes, ja izglītojamais bez attaisnojoša iemesla neapmeklē izglītības iestādi” (turpmāk – MK noteikumi Nr.89) 9.punktā¹ noteikto, ir apkopojis Valsts izglītības informācijas sistēmā (turpmāk – VIIS) ievadīto informāciju par ilgstošiem neattaisnotiem mācību stundu / nodarbību kavējumiem (turpmāk – neattaisnoti kavējumi), kā arī informāciju par mācību stundu / nodarbību kavējumu iemesliem un izglītības iestāžu un pašvaldību rīcību to novēršanai.

Līdz šim izglītības iestādes informāciju par neattaisnotiem kavējumiem rakstveidā iesniedza pašvaldībai, un informācijas apmaiņa starp izglītības iestādēm, pašvaldībām un valsts institūcijām nebija operatīva. Tādēļ no 2016.gada septembra atbilstoši MK noteikumu Nr.89 7.punktā noteiktajam neattaisnotu kavējumu uzskaitē notiek VIIS. Ja izglītojamais vairāk nekā trīs mācību dienas nav apguvis pirmsskolas izglītības programmu vai vairāk nekā 20 mācību stundas semestrī – vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības programmu un izglītības iestādei nav informācijas par neierašanās iemeslu vai iemesls nav uzskatāms par attaisnojošu (turpmāk – neattaisnots kavētājs), izglītības iestādei nekavējoties VIIS sadaļā “Ilgstoši neattaisnotie kavējumi” jāievada informācija par kavējumu sākuma un beigu datumu, kā arī kavēto stundu skaitu, neattaisnoto kavējumu iemesliem (ja tie ir zināmi), kā arī rīcību kavējumu novēršanai. Saskaņā ar MK noteikumu Nr.89 7² noteikto nepieciešamības gadījumā pašvaldības izglītības pārvaldes iestāde vai izglītības speciālists, ievērojot VIIS ievadīto informāciju, sadarbībā ar izglītības iestādi un citām institūcijām, noskaidro izglītības iestādes neapmeklēšanas cēloņus un koordinē to novēršanu.

Lai panāktu iespējami precīzu datu ievadi, kvalitātes dienests 2016./2017. mācību gadā ir aktīvi sadarbojies ar pašvaldību atbildīgajiem darbiniekiem un izglītības iestāžu

¹ MK 01.02.2011. noteikumu Nr.89 9.punkts: “Izglītības kvalitātes valsts dienests reizi gadā apkopo un analizē Valsts izglītības informācijas sistēmā ievadīto informāciju un sniedz metodisku atbalstu pašvaldībām un izglītības iestādēm priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas risku mazināšanai.”

vadītājiem, tostarp informējot, tiekoties ar izglītības pārvalžu vadītājiem, izglītības speciālistiem un izglītības iestāžu pārstāvjiem, konsultējot un sniedzot atbalstu datu ievades procesā, kā arī sagatavojot un izplatot prezentāciju par neattaisnoto kavējumu novēršanas regulējuma prasībām, iesaistīto iestāžu rīcību un līdz šim konstatēto situāciju un problēmām. Tāpat kvalitātes dienesta amatpersonas regulāri vērš izglītības iestāžu un pašvaldību uzmanību uz nepieciešamību ievadīt VIIS datus par ilgstošiem neattaisnotiem kavējumiem, ievērojot MK noteikumus Nr.89 noteikto.

2017.gada jūlijā kvalitātes dienests ir apkopojis datus par neattaisnotiem kavējumiem pirmsskolas, vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestādēs 2016./2017.mācību gada 1.semestrī (līdz 05.01.2017.) un 2016./2017.mācību gada 2.semestrī (līdz 31.05.2017.). Datus par neattaisnotiem kavējumiem 1.semestrī bija ievadījušas izglītības iestādes no 64 pašvaldībām (1646 neattaisnoti kavētāji), savukārt – 2.semestrī – izglītības iestādes no 78 pašvaldībām (1640 neattaisnoti kavētāji). Tā kā pašvaldības iepriekš bija sniegušas informāciju par 3390 neattaisnotiem kavētājiem 2015./2016. mācību gada 1.semestrī², var secināt, ka ne visas izglītības iestādes ievadījušas datus VIIS. Nav ievadīti dati par 41 pašvaldības izglītības iestādi (salīdzinājumam – 2015.gada izpētē 9 pašvaldības ziņoja, ka tajā nav neattaisnotu kavētāju, savukārt 2016.gadā – 4 pašvaldības). Tas nozīmē, ka vairākas Latvijas izglītības iestādes šobrīd neievēro MK noteikumus Nr.89 noteikto, tādēļ informatīvais un skaidrojošais darbs ir turpināms, īpaši pievēršot uzmanību izmaiņām normatīvajā regulējumā.

Izglītības iestādes atzīmējušas, ka kopumā 2016./2017. mācību gada 1.semestrī mācības ilgstoši neattaisnoti kavējuši 1646 izglītojamie (skat. 1.tabulu un 1.grafiku), kas ir 0,5% no kopējā izglītojamo skaita – 338 386. Tajā skaitā mācības kavējuši 143 izglītojamie, kas mācās pirmsskolas izglītības programmās (t.i., 0,2% no kopējā izglītojamo skaita pirmsskolas izglītības programmās), 873 izglītojamie – vispārējās izglītības (ieskaitot speciālās izglītības) programmās (t.i., 0,4% no kopējā izglītojamo skaita vispārējās izglītības programmās), bet 630 – profesionālās izglītības programmās (t.i., 2,6% no kopējā izglītojamo skaita profesionālās izglītības programmās).

1.tabula

Neattaisnoti kavējumi 2016./2017. mācību gadā
(dati no pašvaldībām)

Izglītības pakāpes	Neattaisnoto kavētāju skaits 1.pusgadā	Neattaisnoto kavētāju skaits 2.pusgadā
Pirmsskolas	143	123
Vispārējās pamatizglītības	684	778
Vispārējās vidējās izglītības	189	206
Profesionālās izglītības	630	533
KOPĀ (% no kopējā izglītojamo skaita)	1 646 (0,5%)	1 640 (0,5%)

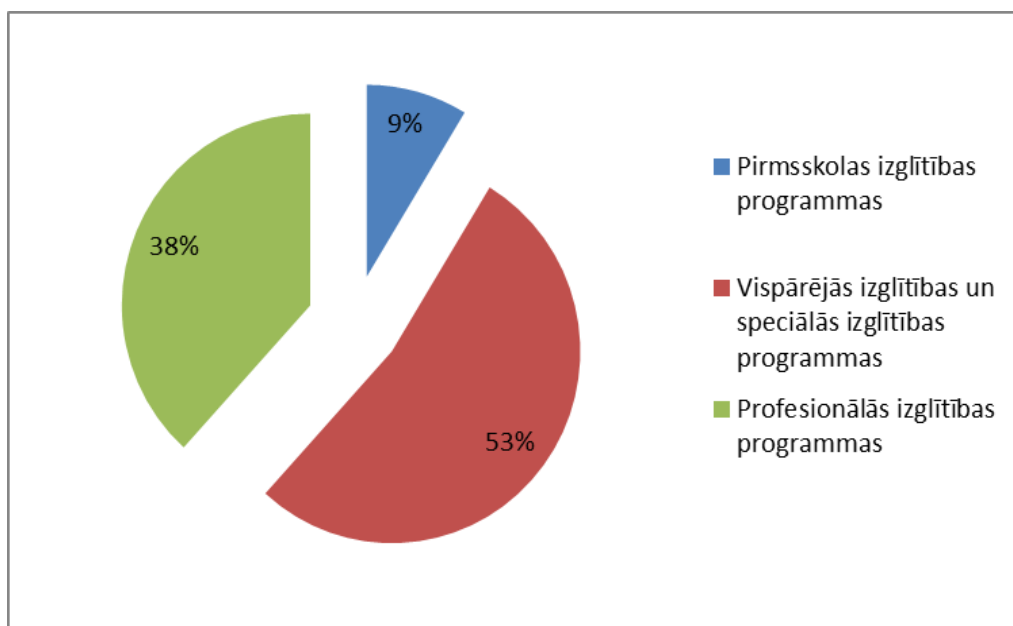
2016./2017. mācību gada 2.semestrī mācības neattaisnoti kavējuši 1640 izglītojamie (skat. 1.tabulu un 2.grafiku), kas ir 0,5% no kopējā izglītojamo skaita – 338 386. Tajā skaitā mācības kavējuši 123 izglītojamie, kas mācās pirmsskolas izglītības programmās (t.i., 0,2% no kopējā izglītojamo skaita pirmsskolas izglītības programmās), 984 izglītojamie –

² Skat. http://www.ikvd.gov.lv/assets/files/Publik%C4%81cijas/07062016_par_kavejumiem.pdf

vispārējās izglītības (ieskaitot speciālās izglītības) programmās (t.i., 0,4% no kopējā izglītojamo skaita vispārējās izglītības programmās), bet 533 – profesionālās pamata un vidējās izglītības programmās (t.i., 2,2% no kopējā izglītojamo skaita profesionālās izglītības programmās).

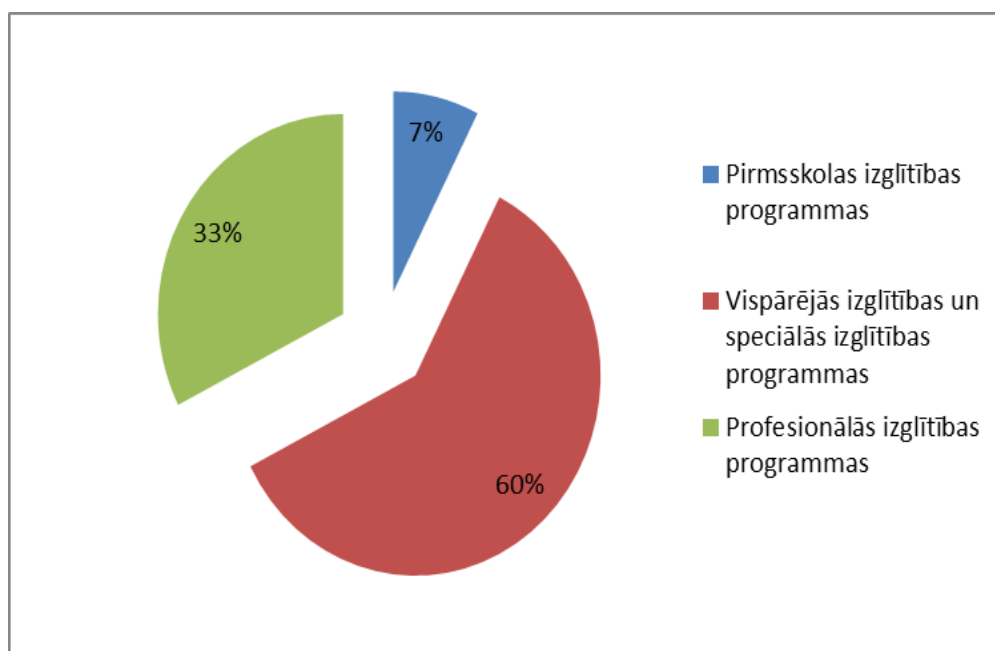
1.grafiks

**Neattaisnoto kavētāju skaits pa izglītības pakāpēm
2016./2017. mācību gada 1.semestrī**

2.grafiks

**Neattaisnoto kavētāju skaits pa izglītības pakāpēm
2016./2017. mācību gada 2.semestrī**

Saskaņā ar izglītības iestāžu sniegto informāciju pirmsskolas izglītības programmās 2016./2017. mācību gada 1.semestrī kopā kavētas 2573 dienas, bet 2.semestrī – 4286 dienas. Tomēr, analizējot ievadītos datus, var secināt, ka 74 bērniem 1.semestrī un 100 bērniem 2.semestrī kavējumi apliecināti ar ārsta zīmi, tādēļ šie bērni faktiski nav pieskaitāmi pie neattaisnotiem kavētājiem. Vispārējās izglītības programmās 1.semestrī kavētas kopā 66 223 mācību stundas, bet 2.semestrī – 96 544 mācību stundas, profesionālās izglītības programmās – 50 696 mācību stundas / nodarbības 1.semestrī, 66 228 mācību stundas / nodarbības 2.semestrī.

Informāciju par neattaisnotiem kavējumiem abos semestros ievadījušas tikai 10 no 54 VIIS reģistrētām profesionālās pamata un vidējās izglītības iestādēm: Balvu profesionālā un vispārizglītojošā vidusskola, Daugavpils tehnikums, Dobeles Amatniecības un vispārizglītojošā vidusskola, Priekuļu tehnikums, Ogres tehnikums, Jelgavas tehnikums, Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Valsts tehnikums", Profesionālās izglītības kompetences centrs "Rīgas valsts tehnikums" un Rīgas Tirdzniecības profesionālā vidusskola.

No VIIS 2016./2017. mācību gada 1.semestrī ievadītās informācijas var secināt, ka visvairāk neattaisnoto kavētāju visās izglītības programmās ir Rīgā – 522 (tajā skaitā – 401 profesionālās izglītības programmās) kavētāji, Daugavpilī – 240 (tajā skaitā 175 kavētāji – profesionālās izglītības programmās), Saldus novadā – 143 un Liepājā – 102 kavētāji.

Savukārt 2.semestrī visvairāk neattaisnoto kavētāju visās programmās ir Daugavpilī (386, tajā skaitā 314 – profesionālās izglītības programmās), Liepājā (296, tajā skaitā 150 – profesionālās izglītības programmās), Rīgā (169, tajā skaitā 19 – profesionālās izglītības programmās), Saldus novadā – 162.

Salīdzinot neattaisnoto kavētāju skaitu republikas pilsētās un novadu pašvaldībās, jāsecina, ka vairāk kavētāju katrā izglītības posmā, izņemot profesionālo izglītību, ir bijis novadu pašvaldībās (skat. 2. un 3.tabulu).

2.tabula

**Neattaisnoti kavējumi Latvijas izglītības iestādēs
2016./2017. mācību gada 1.semestrī
(dati no 64 pašvaldībām)**

Plānošanas reģions/ Izglītības programma	Pirmsskolas izglītības	Vispārējās un speciālā izglītības	Profesionālās izglītības	KOPĀ (% no kopējā kavētāju skaita)
Novados	137	465	42	644 (39%)
Republikas pilsētās	6	408	588	1002 (61%)
KOPĀ	143	873	630	1646

**Neattaisnoti kavējumi Latvijas izglītības iestādēs
2016./2017. mācību gada 2.semestrī
(dati no 78 pašvaldībām)**

Plānošanas reģions/ Izglītības programma	Pirmsskolas izglītības	Vispārējās un speciālā izglītības	Profesionālās izglītības	KOPĀ (% no kopējā kavētāju skaista)
Novados	115	511	50	676 (41%)
Republikas pilsētās	8	473	483	964 (59%)
KOPĀ	123	984	533	1640

Lielākais neattaisnoto kavētāju skaits šajā mācību gadā ir vispārējā izglītībā. Šī situācija ir vērtējama kritiski, jo pamatizglītība Latvijas Republikā ir obligāta. Neattaisnotie kavētāji vispārējās izglītības programmās 2016./2017. mācību gada 1.semestrī bija 53%, 2.semestrī – 60%, pirmsskolas izglītības programmās 1.semestrī – 9%, 2.semestrī – 7%, bet profesionālās vidējās izglītības programmās 1.semestrī – 38%, 2.semestrī – 33% no visiem neattaisnotiem kavētājiem (skat. 1.un 2.grafiku).

4.tabula

**Neattaisnoto kavētāju skaits 2016./2017. mācību gadā
pa klasēm / kursiem un izglītības līmeņiem**

		1.semestris	2.semestris
Izglītības pakāpe	Klase/grupa	Kavētāju skaits	Kavētāju skaits
Pirmsskola	5 gadīgie	34	24
	6 gadīgie	48	41
		Kopā 5 un 6 gadīgie: 82	Kopā 5 un 6 gadīgie: 65
Vispārējā pamatizglītība	1.klase	22	25
	2.klase	20	8
	3.klase	14	13
	4.klase	7	29
	5.klase	23	37
	6.klase	52	72
	7.klase	133	144
	8.klase	185	224
	9.klase	228	226
		Kopā: 684	Kopā: 778
Vispārējā vidējā izglītība	10.klase	37	52
	11.klase	75	87
	12.klase	77	67
		Kopā: 189	Kopā: 206
Profesionālā izglītība	1.kurss	215	200
	2.kurss	189	197
	3.kurss	151	121
	4.kurss	75	15
		Kopā: 630	Kopā: 533

Analizējot datus, konstatēts, ka vispārējā izglītībā neattaisnoto kavētāju skaits izteikti pieaug, sākot no 6.klases (skat. 4.tabulu). 2016./2017.mācību gadā lielākais neattaisnoto kavējumu skaits bija 7., 8. un 9.klasē. Savukārt 10.klasē neattaisnoto kavējumu skaits ir neliels, bet 11. un 12.klasē atkal pieaug. Savukārt profesionālajā izglītībā visvairāk neattaisnoto kavētāju ir 1.kursā.

Visās izglītības programmās visvairāk kavē zēni (skat. 5.tabulu un 3.grafiku). Kopumā 1.semestrī 66,7% no neattaisnotiem kavētājiem ir zēni, bet 33,3% – meitenes, 2.semestrī 60% neattaisnoto kavētāju ir zēni, bet 40% – meitenes. Vislielākā atšķirība starp dzimumiem ir profesionālajā izglītībā, kur 1.semestrī 75% neattaisnoto kavētāju ir zēni, bet tikai 25% – meitenes, 2.semestrī lielākā atšķirība ir vispārējās izglītības programmās – 61% kavētāju ir zēni, bet 39% – meitenes.

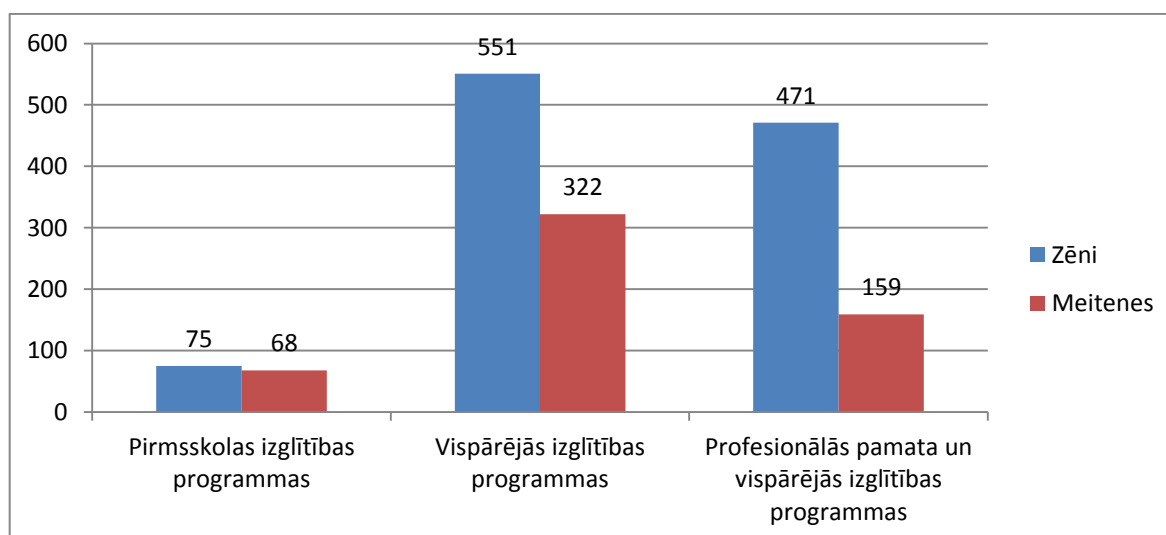
5.tabula

Neattaisnoto kavētāju dzimums 2016./2017. mācību gadā

Izglītības pakāpe	1.semestris		2.semestris	
	Zēni	Meitenes	Zēni	Meitenes
Pirmsskolas izglītības programmas	75	68	69	54
Vispārējās izglītības programmas	551	322	601	383
Profesionālās izglītības programmas	471	159	313	220
Kopā	1097	549	983	657

3.grafiks

Neattaisnoto kavētāju dzimums 2016./2017. mācību gada 1.semestrī

Izglītības iestāžu norādītie neattaisnoto kavējumu iemesli

Lielākā daļa izglītības iestāžu neattaisnotos kavējumus saista ar nepietiekamu mācību motivāciju (1023 gadījumi³ 1.semestrī, 1953 – 2.semestrī). Samērā bieži iemesls tam ir dažādas atkarības un uzvedības traucējumi (skat. 4. un 5.grafiku). Tāpat daudzus neattaisnotos kavējumus izglītības iestādes pamato ar veselības problēmām, kuras nav apliecinātas ar ārsta /

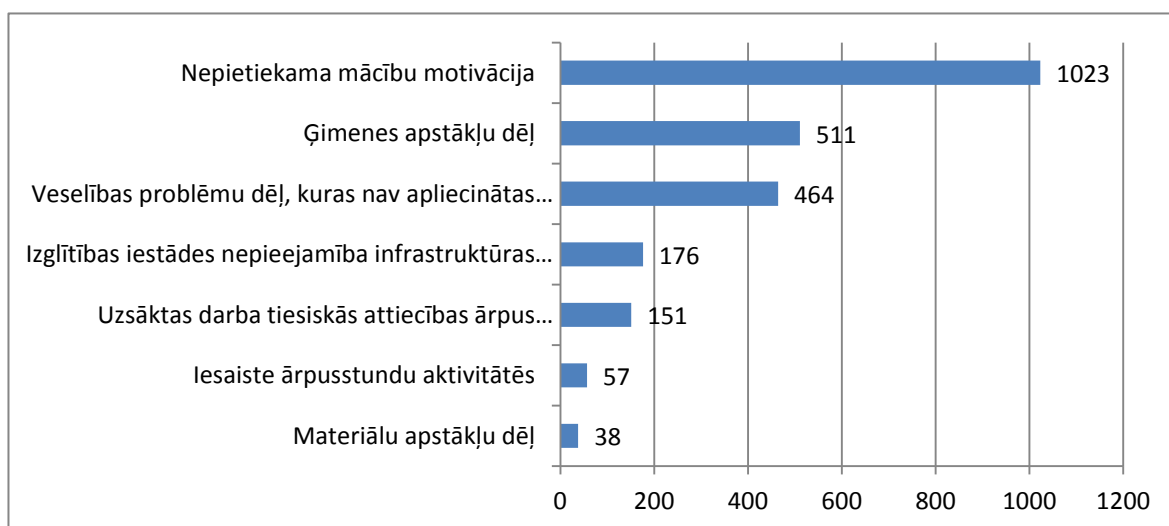
³ Izglītības iestādes var norādīt vairākus ilgstošo neattaisnoto kavējumu iemeslus.

vecāku zīmi (464 gadījumi 1.semestrī, 753 – 2.semestrī), kā arī ģimenes apstākļiem, piemēram – vecāku izpratnes trūkums par to, ka bērnam jāapmeklē izglītības iestāde, izglītojamās grūtniecība, izglītojamajam jāpieskata slims radnieks (511 gadījumi 1.semestrī, 828 – 2.semestrī).

Salīdzinoši mazāk izglītības iestāžu ir norādījušas, ka neattaisnoto kavējumu iemesls ir izglītības iestādes nepieejamība infrastruktūras dēļ (176 gadījumi 1.semestrī, 36 – 2.semestrī) un sāktas darba tiesiskās attiecības ārpus izglītības programmas (151 gadījums 1.semestrī, 121 – 2.semestrī). Vēl mazāk gadījumos kā neattaisnoto kavējumu iemesls norādīta iesaiste ārpusstundu aktivitātēs, piemēram, auto vadīšanas mācības, sporta treniņi (57 gadījumi 1.semestrī, 55 – 2.semestrī), kā arī materiālie apstākļi (38 gadījumi 1.semestrī, 76 – 2.semestrī). Tāpat izglītības iestādes kā kavējumu iemeslus ir norādījušas arī izglītojamā atrašanās ārzemēs ar mērķi mācīties, strādāt vai ceļot. Ir ieraksti, ka kavējums noticis dzīvesvietas maiņas dēļ. Dažos gadījumos izglītības iestādes norādījušas, ka izglītojamie ir bezvēsts prombūtnē.

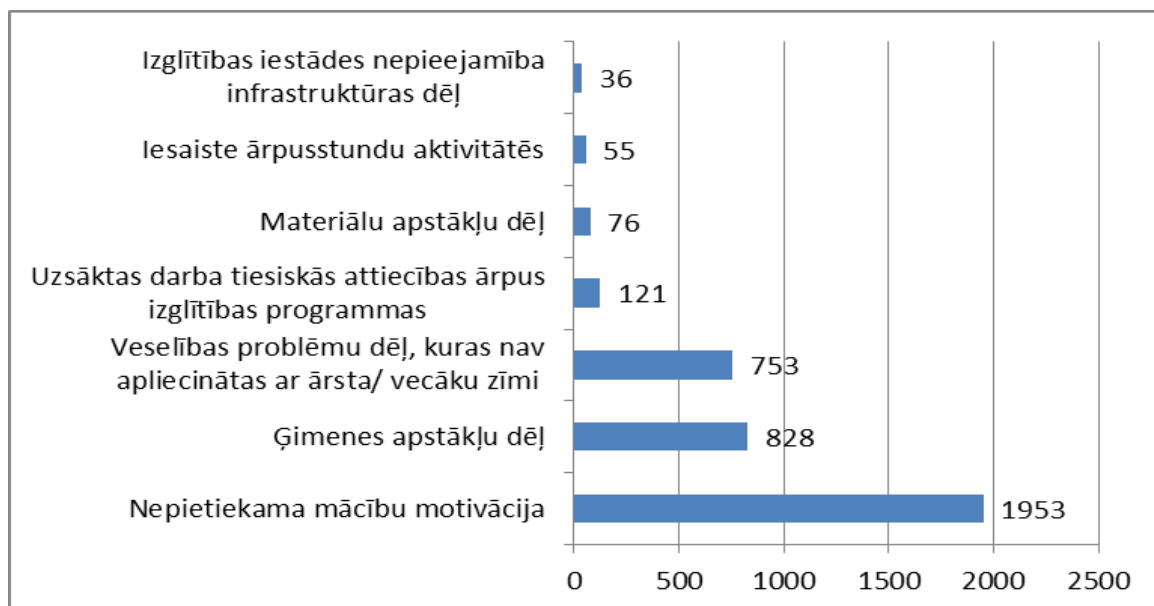
4.grafiks

Biežākie neattaisnoto kavējumu iemesli 2016./2017.gada 1.semestrī

5.grafiks

Biežākie neattaisnoto kavējumu iemesli 2016./2017.gada 2.semestrī

Izglītības iestādes rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai

Analizējot VIIS ievadīto informāciju par izglītības iestāžu rīcību neattaisnoto kavējumu novēršanai, konstatēts, ka gandrīz visos gadījumos izglītības iestāde cenšas sazināties ar izglītojamo un vecākiem vai arī personām, kas īsteno aizbildnību (skat. 6.tabulu). Ja neattaisnotos kavējumus neizdodas novērst, izglītības iestāde parasti informē pašvaldības izglītības pārvaldi un sociālo dienestu, kā arī iesaista izglītības iestādes atbalsta personālu – sociālo pedagogu un psihologu. Ja arī tad nav novērojams uzlabojums, izglītība iestāde sadarbojas ar bāriņtiesu, Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju (VBTAI), valsts policiju. Bieži izglītības iestādes norādījušas vairākas darbības.

Izglītības iestādes minējušas arī rājiena, piezīmes vai brīdinājuma izteikšanu saistībā ar neattaisnotiem kavējumiem (1.semestrī par 40 neattaisnotiem kavētājiem, 2.semestrī – par 28) un starpinstitucionālo sadarbību (1.semestrī un 2.semestrī – 29 gadījumos) (visas izglītības iestāžu veiktās darbības kavējumu novēršanā apkopotas 2.pielikumā).

6.tabula

Biežākās izglītības iestāžu veiktās darbības neattaisnotu kavējumu novēršanā

Izglītības iestādes veiktās darbības	Gadījumu skaits	Gadījumu skaits
	1.semestrī	2.semestrī
Izglītības iestādes vadības un klases audzinātāja pārrunas ar izglītojamo un / vai viņa vecākiem / aizbildņiem	1232	1070
Pašvaldības sociālā dienesta / izglītības pārvaldes / pašvaldības policijas iesaiste	379	308
Atbalsta personāla (psihologa, sociālā pedagoga) iesaiste	316	412
Informēta VBTAI / Bāriņtiesa / Valsts policija	110	117
Vēstule / brīdinājums vecākiem	97	76
Izteikts brīdinājums, rājiens, piezīme par iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu / skolas neapmeklēšanu	40	28
Starpinstitucionālās sadarbības veidošana	29	29

Pašvaldības rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai

1.semestrī informāciju par pašvaldības rīcību neattaisnotu kavējumu novēršanai bija ievadīta tikai 10 gadījumos, savukārt 2.semestrī – 171 no 1640 gadījumiem. Tomēr, analizējot VIIS ievadīto izglītības iestāžu rīcību, var secināt, ka izglītības iestādes neattaisnoto kavējumu novēršanai sadarbojušās ar pašvaldības un / vai valsts institūcijām, tajā skaitā pašvaldības izglītības pārvaldi un sociālo dienestu, bāriņtiesu, VBTAI. Arī VIIS ailē, kur jānorāda pašvaldības rīcība kavējumu novēršanai, visbiežāk minētās darbības ir sociālā dienesta darbs ar ģimeni un starpinstitucionālā sadarbība (skat. 3.pielikumu un 7.tabulu). Tāpat minēts, ka izstrādāta un tiek īstenota sociālās korekcijas programma (1.semestrī – 18 gadījumos, 2.semestrī – 25). Viens no ilgstošo neattaisnoto mācību kavējumu iemesliem ir atkarības, tādēļ pie pašvaldības rīcības minēta arī ārstēšanās no atkarībām un narkologa apmeklējums (1.semestrī un 2.semestrī – 5 gadījumos).

Pašvaldības rīcība ilgstošo neattaisnoto mācību kavējumu novēršanai

Pašvaldības veiktās darbības	Gadījumu skaits 1.semestrī	Gadījumu skaits 2.semestrī
Sociālā dienesta / pašvaldības darbs ar ģimeni	81	81
Tiek īstenota sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programma	18	25
Starpinstitucionālā sadarbība	15	14
Bāriņtiesas / VBTAI iesaiste	9	26
Ārstēšanās pusaudžu motivācijas programmā (pret atkarībām) / Narkologa apmeklējums	5	5

Secinājumi

Analizējot izglītības iestāžu VIIS ievadīto informāciju par neattaisnotiem kavējumiem 2016./2017. mācību gadā, var izdarīt šādus secinājumus:

1. Informāciju par neattaisnotiem kavējumiem VIIS ievadījušas tikai 64 pašvaldību izglītības iestādes 2016./2017. mācību gada 1.semestrī un 78 iestādes 2.semestrī (no 119). Tas liecina, ka ne visas pašvaldības un izglītības iestādes ir informētas par pienākumu ievadīt informāciju par neattaisnotiem kavējumiem VIIS un ir noteikušas atbildīgo amatpersonu. Pašvaldību izglītības pārvaldēm un speciālistiem būtu savlaicīgi jāinformē izglītības iestāžu vadītāji par grozījumiem normatīvajos aktos, tajā skaitā MK noteikumos Nr.89, kā arī par to, ka mainījusies neattaisnoto kavējumu uzskaites kārtība.

2. VIIS ievadītā informācija ir nepilnīga. Lielākā daļa pašvaldību nav izdarījušas ierakstus par kavējumu novēršanai veiktajām darbībām, lai gan, analizējot VIIS ievadīto informāciju, var secināt, ka pašvaldības šajā darbā ir iesaistītas. Tāpat ir gadījumi, kad izglītības iestāde informē par neattaisnotiem kavējumiem, lai gan komentāros tiek rakstīts, ka tie apliecināti ar ārsta zīmi un līdz ar to nav uzskatāmi par neattaisnotiem. Ir 137 gadījumi 1.semestrī un 62 gadījumi 2.semestrī, kad nav ievadīts kavēto dienu skaits pirmsskolā, kavēto stundu skaits vispārējās izglītības vai profesionālās izglītības programmās.

3. Informāciju par ilgstošiem neattaisnotiem kavētājiem kopumā abos semestros ievadījušas tikai 10 no 54 profesionālās izglītības iestādēm. Tas liecina, ka profesionālās izglītības iestādes nepietiekami seko līdzi normatīvo aktu izmaiņām.

4. Izglītības iestādes VIIS ievadījušas informāciju par 1646 ilgstošiem neattaisnotiem kavētājiem 2016./2017. mācību gada 1.semestrī un 1640 ilgstošiem neattaisnotiem kavētājiem 2.semestrī. Tas ir 0,5% no visiem izglītojamiem pirmsskolas izglītības, vispārējās izglītības un profesionālās izglītības programmās.

5. Saskaņā ar izglītības iestāžu sniegto informāciju pirmsskolas izglītības programmās 2016./2017. mācību gada 1.semestrī kopā kavētas 2573 dienas, bet 2.semestrī – 4286 dienas, Vispārējās izglītības programmās 1.semestrī kavētas kopā 66 223 mācību stundas, bet 2.semestrī – 96 544 mācību stundas, profesionālās izglītības iestādēs – 50 696 mācību stundas / nodarbības 1.semestrī, 66 228 mācību stundas / nodarbības 2.semestrī. Ņemot vērā, ka neattaisnoto kavētāju skaits 2.semestrī nav mainījies, kavēto mācību stundu / nodarbību skaita pieaugumu 2.semestrī var skaidrot ar pilnīgāku informācijas ievadīšanu, jo 1.semestrī daudziem neattaisnotajiem kavētājiem kavēto mācību stundu / nodarbību skaits nebija minēts.

6. 1.semestrī no visiem VIIS norādītajiem neattaisnotiem kavētājiem 53% mācījās vispārējās izglītības programmās (78% no tiem – vispārējās pamatizglītības programmās), 2.semestrī – 60% (80% no tiem – vispārējās pamatizglītības programmās). Ņemot vērā, ka pamatizglītība Latvijā ir obligāta, šī informācija liecina, ka izglītības iestāžu un pašvaldību darbs ar neattaisnotiem kavētājiem ir jāpilnveido.

7. 2016./2017. mācību gada 1.semestrī visvairāk neattaisnoto kavētāju visās izglītības programmās ir Rīgā – 522 (tajā skaitā – 401 profesionālās izglītības programmās) kavētāji un Daugavpilī – 240 (tajā skaitā 175 kavētāji – profesionālās izglītības iestādēs), bet 2.semestrī – Daugavpilī (386, tajā skaitā 314 – profesionālās izglītības programmās) un Liepājā (296, tajā skaitā 150 – profesionālās izglītības programmās). Rīgā 2.semestrī bija tika 169 neattaisnoti kavētāji, tomēr kavētāju skaits vispārējās izglītības programmās nav būtiski mainījies, savukārt profesionālās izglītības iestādes sniegušas informāciju tikai par 19 neattaisnotiem kavētājiem.

8. Neattaisnotu kavējumu gadījumā kavēto stundu skaits parasti ir liels. 1.semestrī 984 izglītojamie kavējuši līdz 100 stundām semestrī, savukārt 662 – vairāk nekā 100 stundas semestrī. 2.semestrī līdz 100 stundām kavēja 1020, savukārt vairāk nekā 100 stundas – 497 izglītojamie vispārējās izglītības un profesionālās izglītības programmās.

9. Visbiežāk izglītības iestāžu minētie neattaisnotu kavējumu iemesli ir mācību motivācijas trūkumus, veselības un ģimenes problēmas. Arī pētījumi⁴ par priekšlaicīgu mācību pamešanu liecina, ka grūtības un motivācijas trūkums apgūt mācību vielu ir galvenais mācību pārtraukšanas iemesls. Tādējādi neattaisnotos kavējumus var uzskatīt par vienu no būtiskākajiem priekšlaicīgas mācības pamešanas riskiem, kuram izglītības iestādēm būtu savlaicīgi jāpievērš uzmanība, tostarp sniedzot nepieciešamo atbalstu kavētājiem.

10. Pārsvārā izglītības iestādes neattaisnotu kavējumu novēršanai veic pārrunas ar izglītojamo un viņa vecākiem, iesaista atbalsta personālu, kā arī pašvaldības sociālo dienestu un valsts institūcijas, organizējot starpinstucionālo sadarbību. Pašvaldību visbiežāk veiktās darbības neattaisnotu kavējumu novēršanai ir sociālā dienesta darbs ar izglītojamā ģimeni. Tiek īstenota arī starpinstucionālā sadarbība un izstrādātas sociālās korekcijas programmas.

11. Kopumā datu ievadīšana un apkopošana par neattaisnotiem kavējumiem, izmantojot VIIS, kļuvusi operatīvākā un pārskatāmāka, kā arī palielinājies to izglītības iestāžu skaits, kas pilda MK noteikumos Nr.89 noteikto, tādēļ paredzams, ka dati par neattaisnotiem kavējumiem kļūs drošticamāki. Tomēr datu drošticamību varēs sasniegt tikai tad, kad visas pašvaldības un izglītības iestādes būs pilnībā izpratušas jauno informācijas ievadīšanas un apkopošanas kārtību un nozīmi.

12. Informāciju par neattaisnotiem kavējumiem aktīvi ievada vispārējās izglītības iestādes, savukārt profesionālās izglītības iestādes, tostarp mākslas, mūzikas un sporta izglītības iestādes, MK noteikumu Nr.89 prasības neievēro.

13. Apkopojot VIIS ievadītos datus par 2016./2017. mācību gadu, var secināt, ka rodas problēma ar pašvaldības iesaisti neattaisnotu kavējumu novēršanas procesā. Tā kā pašvaldība nav iesaistīta informācijas par ilgstošiem neattaisnotiem kavējumiem apkopošanā, tā mazāk iesaistās arī darbā pie kavējumu novēršanas.

Priekšlikumi

1. Ievērojot samērā nelielo skaitu pašvaldību un izglītības iestāžu, kuras ievadījušas VIIS informāciju par neattaisnotiem kavējumiem, ir nepieciešams paplašināt pašvaldību un izglītības iestāžu atbildīgo amatpersonu informēšanu par nepieciešamību ievērot MK noteikumos Nr.89 noteikto, tajā skaitā fiksēt neattaisnotos kavējumus un ievadīt VIIS

⁴ Pētījums par priekšlaicīgas mācību pamešanas iemesliem un riskiem jauniešiem vecuma grupā no 13 līdz 18 gadiem. Rīga: Baltijas Sociālo zinātņu institūts, 2014. (pieejams: <http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/41.pdf>); I. Maslo. Izaicinājumi un iespējas 18 – 24-gadīgo jauniešu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas monitoringam. Rīga: Latvijas Universitāte, 2014.

(pieejams: http://sf.viaa.gov.lv/library/files/original/iesp_jas_monitoringam.pdf); Pētījums par politikas alternatīvu veidošanu priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas problēmas risināšanai. Rīga: SIA „Aptauju Centrs” un SIA „Excolo Latvia”, 2015. (pieejams: http://www.izm.gov.lv/images/statistika/petijumi/IZM_PMP_Gala_zinojums_AptaujuCentrs_ExcoloLatvia_2015.pdf)

informāciju par kavētājiem, neattaisnoto kavējumu iemesliem un veiktajām darbībām kavējumu novēršanā, aktualizējot šo informāciju kārtējās izglītības pārvalžu un izglītības speciālistu sanāksmēs. Šī informācija tiks aktualizēta arī Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.3.4. specifiskā atbalsta mērķa “Samazināt priekšlaicīgu mācību pārtraukšanu, īstenojot preventīvus un intervences pasākumus” projekta Nr.8.3.4.0/16/I/001 “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai” īstenošanas laikā.

2. Nepieciešams paplašināt informējošo un konsultatīvo darbu, veicinot informācijas ievadīšanu VIIS arī par to izglītības iestāžu neattaisnotiem kavētājiem, kuru dibinātājs nav pašvaldība. Kvalitātes dienests pievērsīs profesionālās izglītības iestāžu dibinātāju, īpaši Kultūras ministrijas, uzmanību nepieciešamībai ievadīt VIIS informāciju par neattaisnotiem kavējumiem.

3. Neattaisnoto kavējumu jautājumu plānots pārrunāt ar VBTAI, īpaši tas attiecas uz projektu Nr. 9.2.1.3./16/I/001 “Atbalsta sistēmas pilnveide bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē”, kura norises laikā tiks pilnveidota atbalsta sistēma bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē, paaugstinot speciālistu profesionalitāti un darba efektivitāti, kā arī nodrošinot sabiedrības izglītošanu par vardarbību.

4. Ņemot vērā pašvaldību līdzšinējo pavisam attieksmi pret informācijas ievadi VIIS saistībā ar neattaisnotiem kavējumiem, ir jāpanāk, ka pašvaldības aktīvāk veic darbu neattaisnoto kavējumu novēršanā un ievada datus VIIS. Pašvaldībām arī jāseko līdzi izglītības iestāžu veiktajām darbībām saistībā ar informācijas sniegšanu par neattaisnotiem kavējumiem un darbībām neattaisnoto kavējumu novēršanā. Neattaisnoto kavējumu ievadīšanas VIIS problēmjautājumi tiks pārrunāti arī ar Latvijas Pašvaldību savienību.

5. VIIS darba grupas sēdē nepieciešams aktualizēt jautājumu par iespēju sasaistīt VIIS ar skolvadības sistēmām E-klase un Mykoob, lai šajās sistēmās ievadīto neattaisnoto kavējumu dati transponētos VIIS, tādējādi atvieglot izglītības iestādes darbu un mazinot tām slogu, kā arī veicinot neattaisnoto kavējumu drošticamību un operativitāti.

Ņemot vērā minēto, kvalitātes dienesta ikdienas darbs, veicinot pašvaldības un izglītības iestāžu informētību neattaisnoto kavējumu novēršanā un informācijas ievadē VIIS, ir turpināms, lai pēc iespējas novērstu vai vismaz mazinātu ilgstošos neattaisnotos mācību kavējumus, kā arī sniegtu atbalstu to novēršanai.

Vadītāja

I.Juhņēviča

Pielikumā:

1. Neattaisnoto kavētāju skaits republikas pilsētās un novados 2016./2017.mācību gada 1. un 2.semestrī uz 4 lp.;
2. Iestādes rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai 2016./2017. mācību gadā uz 1 lp.;
3. Pašvaldības rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai 2016./2017. mācību gadā uz 1 lp..

Veinberga 67358077

Balode 67358077

Mihailovs 67507833

1.pielikums
Izglītības kvalitātes valsts dienesta
2017.gada 18.jūlija ziņojumam
“Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības
iestāžu izglītojamo ilgstoši neattaisnoti
kavējumi un rīcība to novēršanai”

**Neattaisnoto kavētāju skaits republikas pilsētās un novados
2016./2017.mācību gada 1.semestrī**

Rīga	522
Daugavpils	240
Saldus novads	143
Liepāja	102
Jelgava	58
Dobeles novads	45
Rēzeknes novads	44
Jūrmala	41
Līvānu novads	36
Tukuma novads	34
Kuldīgas novads	32
Talsu novads	25
Jelgavas novads	24
Iecavas novads	20
Priekuļu novads	17
Ikšķiles novads	14
Vecumnieku novads	14
Gulbenes novads	13
Rēzekne	12
Salaspils novads	12
Siguldas novads	12
Valmiera	11
Limbažu novads	10
Mālpils novads	10
Ventspils	10
Bauskas novads	9
Ozolnieku novads	9
Rūjienas novads	9
Stopiņu novads	8
Valkas novads	7
Alūksnes novads	6
Jēkabpils	6
Mārupes novads	6
Naukšēnu novads	6
Ogres novads	6
Aizkraukles novads	5
Apes novads	5
Daugavpils novads	5

Pļaviņu novads	5
Ciblas novads	4
Dundagas novads	4
Krustpils novads	4
Salas novads	4
Krāslavas novads	3
Madonas novads	3
Salacgrīvas novads	3
Cesvaines novads	3
Amatas novads	2
Baltinavas novads	2
Ilūkstes novads	2
Kandavas novads	2
Olaines novads	2
Rugāju novads	2
Ventspils novads	2
Viļānu novads	2
Aglonas novads	1
Aizputes novads	1
Balvu novads	1
Brocēnu novads	1
Jaunpiebalgas novads	1
Kokneses novads	1
Ropažu novads	1
Tērvetes novads	1
Vārkavas novads	1

Neattaisnoto kavētāju skaits republikas pilsētās un novados 2016./2017.gada 2.semestrī

Daugavpils	386
Liepāja	296
Rīga	169
Saldus novads	162
Dobeles novads	62
Tukuma novads	59
Jūrmala	36
Limbažu novads	31
Rēzekne	29
Brocēnu novads	26
Jelgava	25
Bauskas novads	25
Priekuļu novads	23
Talsu novads	21
Salaspils novads	21
Līvānu novads	18
Gulbenes novads	17
Kuldīgas novads	16
Ikšķiles novads	14
Jelgavas novads	13
Balvu novads	13
Rēzeknes novads	12
Kandavas novads	12
Siguldas novads	11
Alojas novads	11
Smiltenes novads	11
Mālpils novads	10
Rūjienas novads	9
Pļaviņu novads	9
Valmiera	8
Stopiņu novads	8
Riebiņu novads	8
Valkas novads	7
Jēkabpils	6
Naukšēnu novads	6
Aizkraukles novads	5
Daugavpils novads	5
Kokneses novads	5
Auces novads	5
Ogres novads	4
Cīblas novads	4
Krustpils novads	4
Madonas novads	4
Baldones novads	4
Mērsraga novads	4

Daugavpils novads	3
Iecavas novads	3
Vecumnieku novads	3
Ventspils	3
Apes novads	3
Krāslavas novads	3
Cesvaines novads	3
Olaines novads	3
Preiļu novads	3
Mārupes novads	2
Beverīnas novads	2
Dundagas novads	2
Salas novads	2
Baltinavas novads	2
Ilūkstes novads	2
Rugāju novads	2
Ventspils novads	2
Jēkabpils novads	2
Priekules novads	2
Ozolnieku novads	1
Alūksnes novads	1
Skrundas novads	1
Salacgrīvas novads	1
Aizputes novads	1
Jaunpiebalgas novads	1
Ropažu novads	1
Tērvetes novads	1
Baltinavas novads	1
Dagdas novads	1
Ķekavas novads	1
Neretas novads	1
Vecpiebalgas novads	1
Ventspils novads	1

2.pielikums
Izglītības kvalitātes valsts dienesta
2017.gada 18.jūlija ziņojumam
“Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības
iestāžu izglītojamo ilgstoši neattaisnoti
kavējumi un rīcība to novēršanai”

**Iestādes rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai
2016./2017. mācību gadā**

Iestādes rīcība	1.semestris	2.semestris
Izglītības iestādes vadības un klases audzinātāja pārrunas ar izglītojamo un / vai viņa vecākiem /aizbildņiem	1232	1070
Sociālā pedagoga iesaiste	233	317
Sociālā dienesta / sociālā darbinieka iesaistīšana	225	244
Pašvaldības / pašvaldības izglītības pārvaldes informēšana	118	29
Vecāku iesniegums par bērna slimību vai citiem iemesliem	102	100
Vēstule / brīdinājuma vēstule vecākiem	97	76
Bāriņtiesas informēšana	56	78
Pašvaldības policijas iesaiste	48	35
Atbalsta personāla iesaiste	44	48
Valsts policijas iesaiste	40	23
Izteikts brīdinājums, rājiens, piezīme par skolas iekšējās kārtības noteikumu neievērošanu / skolas neapmeklēšanu	40	28
Sadarbība ar psihologu	39	47
Jautājums izskatīts pedagogiskās padomes sēdē	35	44
Dzīvesvietas apsekošana (apmeklējums)	33	27
Starpinstitucionālā sadarbība	29	29
Individuālais atbalsta plāns	20	31
Rīcība atbilstoši ilgstošu neattaisnoto kavējumu uzskaites noteikumiem	16	0
BTAI informēšana	14	16
Noslēgta APU (atbalsts pozitīvai uzvedībai) vienošanās	12	31
Atrodas ārzemēs	11	21
Sadarbība ar ģimenes ārstu	9	12
Ārsta zīme	7	19
Saziņa ar bērnu namu	5	2
Atrodas meklēšanā	4	7
Noslēgta vienošanās ar izglītojamo	3	9
Sadarbība ar SOS Ģimenes atbalsta centru	3	2
Nav iespējams sazināties ar bērna vecākiem	3	5
Sadarbība ar romu dienas centru	1	0
Izstrādāta uzvedības korekcijas programma	1	1

3.pielikums
Izglītības kvalitātes valsts dienesta
2017.gada 18.jūlija ziņojumam
“Vispārējās izglītības un profesionālās izglītības
iestāžu izglītojamo ilgstoši neattaisnoti
kavējumi un rīcība to novēršanai”

**Pašvaldības rīcība neattaisnoto kavējumu novēršanai
2016./2017. mācību gadā**

Pašvaldības rīcība	1.semestris	2.semestris
Sociālā dienesta / pašvaldības darbs ar ģimeni	81	81
Tiek īstenota sociālās korekcijas un sociālās palīdzības programma	18	25
Starpinstitucionāla sadarbība	15	14
Bāriņtiesas iesaiste	8	26
Ārstēšanās pusaudžu motivācijas programmā (pret atkarībām) / Narkologa apmeklējums	5	5
Sociālā pedagoga / psihologa iesaiste	4	10
Dzīvesvietas apsekošana (apmeklējums)	4	5
Bērns ievietots bērnu aprūpes centrā	2	2
Bērns dzīvo bērnu namā	3	4
Noslēgta vienošanās ar vecākiem	2	6
Sadarbība ar ģimenes ārstu	1	3
Ziņots bērnu tiesību aizsardzības speciālistam	1	1
Sadarbība ar labdarības organizācijām	1	0
Pedagoģiski medicīniskās komisijas darbs	1	1